

Вікторія РОЖЕЛЮК

кандидат економічних наук, доцент
Тернопільський національний економічний університет

Наталія ХАРХУТ

старший викладач
Тернопільський національний економічний університет

ОРГАНІЗАЦІЙНІ ПРИНЦИПИ ПОБУДОВИ АНАЛІТИЧНОЇ РОБОТИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

У статті визначено основні напрями та принципи побудови аналітичної роботи на підприємствах у ринкових умовах, розкрито складові аналітичної роботи з основними етапами аналітичного процесу, обґрунтовано суб'єкти та об'єкти організації аналізу підприємств у ринковому середовищі.

Ключові слова

Економічний аналіз, аналітична робота, аналітичний процес, принципи аналітичної організації аналітичного процесу.

Система управління підприємств ринкового типу вимагає нових підходів до інформаційного забезпечення прийняття ефективних та дієвих управлінських рішень за умови налагодженої аналітичної роботи на всіх стадіях управлінської роботи.

Високі вимоги користувачів до інформаційної бази учасників ринку змінюють аналітичні процедури, спеціальні прийоми, показники та інші інструменти проведення та реалізації аналітичної роботи на підприємствах ринкового середовища. Результат аналітичної роботи залежить, в першу чергу, від правильної її організації, що й визначає актуальність проведеного наукового дослідження.

Теоретичні та практичні аспекти організації аналітичної роботи суб'єктів господарювання розкриті у працях багатьох вчених економістів Ф. Ф. Бутинця, І. Д. Лазаришиної, Є. В. Мниха, Г. В. Савицької, М. І. Чумаченка, С. І. Шкарабана та інших. Проте формування основних складових аналітичної роботи підприємств ринкового середовища потребують подальшого їх дослідження та розкриття щодо адаптації організації аналітичного процесу підприємств у нестабільній економічній ситуації, конкуренції та ризиків, які підстерігають їх в сучасних умовах.

Метою статті є визначення та обґрунтування принципів, методів та процедур, способів і прийомів аналітичної роботи в управлінні підприємством.

Під організацією взагалі розуміють створення злагодженої постійної системи для виконання певного обсягу робіт, або досягнення певної кінцевої мети. Організація аналітичної роботи

включає такі складові:

- розробка основ та порядку проведення аналізу діяльності підприємств за основними її видами;
- планування аналітичної роботи з окремими етапами аналітичного процесу;
- складання програми проведення аналізу;
- науково-методичне, матеріально-технічне та кадрове забезпечення аналітичної роботи;
- виділення суб'єктів та об'єктів аналізу;
- вибір організаційних форм проведення аналітичної роботи залежно від організаційної структури підприємства та розподілу функціональних обов'язків між окремими працівниками;
- обробка даних та оформлення результатів аналітичної роботи;
- узагальнення результатів аналізу, подання висновків і пропозицій;
- контроль за порядком оформлення та впровадження у виробництво результатів аналітичного процесу.

Аналітична робота на підприємстві розпочинається з планування, яке включає загальний план аналітичної роботи та програму конкретних заходів. Загальний план роботи формується на рік і включає основні розділи аналітичних процедур, об'єкти дослідження, періодичність та терміни проведення робіт, відповідальні технічні виконавці та інформаційне забезпечення аналітичного процесу. Складові аналітичних робіт наступні: призначення керівника аналізу, підбір кваліфікованих виконавців, складання плану роботи, нормативно-правове та

технічне забезпечення аналітичних процедур, контроль та реалізація пропозицій аналітиків.

Організація та проведення аналізу на підприємстві залежить від його масштабів та спеціалізації, організаційної структури управління. Найвідповідальнішим організаційним етапом цього процесу є складання програми або плану проведення аналізу, які повинні враховувати обсяг аналітичного дослідження, його складність та глибину, фінансування аналітичних робіт, кваліфікацію виконавців, технічне та програмне забезпечення аналізу.

Програмою аналізу може виступати розгорнутий і деталізований перелік питань, які передбачено вивчити, а також комплекс таблиць, обов'язковий до використання під час аналізу.

У ринковому середовищі найважливішими завданнями аналізу діяльності підприємства є:

- доцільність розробки нових видів продукції, робіт, послуг, орієнтованих на конкретний ринок або кінцевого споживача;
- доцільність проведення науково-дослідних робіт з питань інвестиційно-інноваційної діяльності підприємства;
- використання ринкових важелів, таких як ноу-хау, ліцензії, патенти, торгові марки, товарні знаки;
- будівництво нових виробничих потужностей, утворення філій, спільних та дочірних підприємств для доступу до сировинних ресурсів різних регіонів та країн;
- прийняття рішень щодо основних напрямів кадрового забезпечення виробничо-фінансової діяльності підприємства в ринкових умовах;
- укладання конкретних угод з постачальниками та покупцями на основі техніко-економічних характеристик сировини та готової продукції, термінів поставок, розрахунково-платіжної дисципліни.

У більшості випадків практика організації та проведення аналітичної роботи включає три головні етапи: попередній, основний та заключний.

На попередньому етапі здійснюється загальне ознайомлення із станом справ, визначається ступінь виконання плану за основними показниками ліквідності, платоспроможності, автономності, фінансової залежності, використання прибутку; проводиться попередня оцінка фінансово-господарської діяльності господарюючих суб'єктів. Якраз на даному етапі формується програма аналізу, обґрунтовується коло аналітичних завдань та процедур, розробляються макети аналітичних таблиць, формується інформаційне забезпечення аналітичної роботи, визначаються виконавці та проводяться інші організаційні заходи аналітичного процесу.

В умовах ринку якість і кількість інформації залежить

від її вартості. Чим більший розмір капіталу залучають, тим значнішою стає роль високоякісної інформації, необхідної для прийняття управлінських рішень, спрямованих на підвищення ефективності діяльності [2, с. 53]. Тому якість аналітичної роботи прямо залежна від якості інформації, необхідної для проведення аналітичних досліджень. Внутрішніми джерелами інформації є дані системи обліку, статистична та фінансова звітність діяльності підприємства за конкретний звітний період.

Зовнішніми джерелами аналізу є нормативно-правові акти регулювання облікової системи підприємства (закони, стандарти, постанови, інструкції), прайси, каталоги, довідники, Інтернет ресурси, науково-практичні та методичні дослідження в галузі обліку, аналізу та контролю.

Основний етап аналітичного процесу передбачає заповнення всіх таблиць, вивчення і опрацювання необхідної додаткової інформації, визначення факторів і проведення розрахунків їх впливу на зміну величини показників роботи підприємства, пошук резервів.

Сучасна економічна практика роботи підприємств містить різноманітну кількість принципів, способів та прийомів проведення аналізу щодо визначення матеріальних та грошових ресурсів, оцінку вартості капіталу, інвестицій, прогнозування витрат, доходів та фінансових результатів підприємства в умовах ринку, що дає змогу обирати аналітичні процедури, найбільш оптимальні для конкретного підприємства певної галузі. На завершення основного етапу проводиться аналітична обробка даних з використанням найновіших досягнень науково-технічного прогресу.

На заключному етапі узагальнюються результати аналізу, підраховуються зведені резерви виробництва, дається розгорнута оцінка діяльності підприємства, розробляються конструктивні заходи з метою покращення роботи підприємства та використання визначених резервів для зміцнення його позицій на ринку продукції, товарів, робіт та послуг.

Результати аналітичного процесу, призначені для внутрішніх користувачів, оформляються у вигляді довідки, а для зовнішніх - у вигляді висновку. Вони повинні бути підсилені таблицями, графіками, діаграмами, аналітичними висновками та пропозиціями щодо підвищення ефективності системи управління підприємством в умовах ринку.

Таким чином, розбудова ринкових відносин в Україні можлива тільки з допомогою належної організації аналітичного процесу суб'єктів господарювання через забезпечення інформаційної бази на всіх етапах його проведення, прийняття ефективних управлінських рішень щодо діяльності і стратегії розвитку підприємств у ринковому середовищі.

Список літератури

1. *Економічний аналіз діяльності промислових підприємств [Текст] / За ред. С. І. Шкарабана, М. І. Сапачова. - Тернопіль : Астон, 1999. - 405 с.*
2. *Мних, Є. В. Економічний аналіз [Текст] : підручник / Є. В. Мних. - Вид. 2-ге, перероб. та доп. - - К.: Центр навчальної літератури, 2005. - - 472 с.*
3. *Організація бухгалтерського обліку [Текст] / Ф. Ф. Бутинець, С. М. Зайчук, О. В. Олійник, М. М. Шигун. - Житомир: Рута, 2002. - 592 с.*

РЕЗЮМЕ

Рожелюк Вікторія, Хархут Наталя

Организационные принципы востроения аналитической работы на предприятии

В статье определены основные направления и принципы построения аналитической работы на предприятиях в рыночных условиях, раскрыты составляющие аналитической работы за основными этапами аналитического процесса, обоснованы субъекты и объекты организации анализа предприятий в рыночной среде.